

Creativiteit is geen kwestie van geloof

De Nederlandse fysicus Marinus Knoope beschrijft de weg van wens naar werkelijkheid

DOMINIQUE HAIJTEMA

NIJMEGEN — Hij is verbijsterd. De Nederlandse fysicus en bestsellerauteur Marinus Knoope schreef al in 1998 over de creatiespiraal, die het stapsgewijze proces beschrijft van wens naar werkelijkheid. In Nederland is zijn werk jarenlang een groot succes in het bedrijfsleven, maar niet te vergelijken met de wereldwijde aandacht voor *The Secret*. Deze nieuwe hype uit de VS met bekende aanhangers als Oprah Winfrey suggereert dat al je wensen uitkomen, of dat nu een nieuwe auto, miljoenen euro's of ziekte en ongeluk zijn.

Het is de 'Law of Attraction', waarbij je alles aantrekt waar je in gelooft. En nu wordt Knoope platgebeld dat er een boek en dvd zijn die op zijn werk lijken, terwijl zijn creatiespiraal volgens hem velen malen gecompliceerder is en zeker niet zo eendimensionaal als *The Secret*.

Het zal niet de laatste keer zijn dat hij in de krappe, ouderwetse woonkamer van zijn huis in Nijmegen een gepassioneerd en soms moeilijk te volgen betoog houdt over de zin en onzin van diverse (non) wetenschappelijke verschijnselen.

Zijn uitspraak dat leraren niet begrepen willen worden, anders zouden ze overbodig worden, lijkt op hemzelf van toepassing. Hij voelt zich niet alleen al jaren onbegrepen, maar ook miskend. Daar doen 100.000 verkochte boeken en duizenden lezingen geen afbreuk aan. Laatst was hij voor een lezing over de creatiespiraal bij een bank en de directeur zei na afloop dat hij

Marinus Knoope met het teken van de drie-eenheid. 'De ontknooping' wordt zijn tweede boek.

het grote Creativiteitsonderzoek

het nu had begrepen. 'Als je maar gelooft, dan kun jij het ook.' Het is om gek van te worden volgens Knoope. 'Zo simpel is het dus niet. Om je wensen te realiseren moet je naast geloven dat het mogelijk is, ook een heleboel werk verrichten.' Hij legt het nog een keer uit: 'Mijn creatiespiraal is geen methode om wensen te realiseren, het is een beschrijving van de manier waarop je scheidt.'

Met trillende handen — er is een aantal jaar geleden Parkinson

'We zijn maar naar één ding op weg en dat is de dood'

geconstateerd — doet hij een simpel experiment om een misvatting rond de zwaartekracht te illustreren. Hij ontdekt een paasei van de wikkel en vraagt: wat raakt eerder de grond? Het papiertje of het chocolade-ei? Het vermoeden is meestal dat het ei als eerste valt omdat het zwaarder is. Dan laat de fysicus de twee dingen vallen en raken ze tegelijkertijd de grond. Een goed voorbeeld van de misperceptie van zwaartekracht, vindt hij.

The Secret suggereert volgens hem dat alles wat je wenst uit de hemel komt vallen. Onzin natuurlijk, stelt hij. Huizen of auto's vallen niet uit de hemel als je er simpelweg naar verlangt. Dingen ontstaan niet uit zichzelf, daar gaat een lang en vaak ingewikkeld creatieproces aan vooraf.

Een gesprek met Knoope is geen interview in de gebruikelijke zin. Hij houdt een lezing en stelt retorische vragen enkel en alleen om zijn betoog voort te zetten. Ondanks zijn fysieke beperking en trage voorkomen, bloeit hij op als hij over zijn geesteskind de creatiespiraal begint. Het was een ware obsessie om uit te vinden of en hoe mensen invloed hebben op hun levens- en werkomstandigheden.

Hij heeft het niet zo op met deskundigen die suggereren dat je moet leren om positief te denken. 'Vertel dat maar aan een depressief iemand. Je kunt niet alles oplossen door er anders over te denken.' Toch lijken positieve gedachten te werken. Zo zijn er mensen die ervan overtuigd zijn dat ze altijd een parkeerplek vinden en dat vervolgens ook doen. Maar met geloof heeft dat niets te maken. 'Of denk je dat God speciaal voor jou parkeerplaatsen uitstrooit?' Het brein zorgt er volgens Knoope simpelweg voor dat we zo vaak als mogelijk gelijk krijgen. 'Ik sprak een man die zei dat hij niet in de file wilde staan en dat natuurlijk altijd stond. Je moet niet zeggen wat je niet wilt, daarmee roep je het beeld juist op. Je moet formuleren en visualiseren wat je wel wilt.'

Het is een vaak gehoorde opvatting dat mensen op weg zijn naar succes. 'Maar we zijn maar naar één ding op weg en dat is de dood', zegt hij. Volgens hem kiezen we onze wensen niet bewust, maar komen wij deze tegen. Wensen blijken dan letterlijk klussen te zijn, die uitgevoerd kunnen worden. Het gaat erom dat je als mens je unieke drijfveren ontdekt, aldus de fysicus. En dat betekent je wensen en verlangens serieus nemen, want die vertellen veel over onze onderliggende drijfveren. Je kunt er niet vroeg genoeg aan beginnen, is zijn overtuiging. Dus als kinderen zeggen dat ze later piraat willen worden of brandweerman, moeten zij

door volwassenen niet uitgelachen worden. Een gesprek over achterliggende motieven is zinnvoller, adviseert hij.

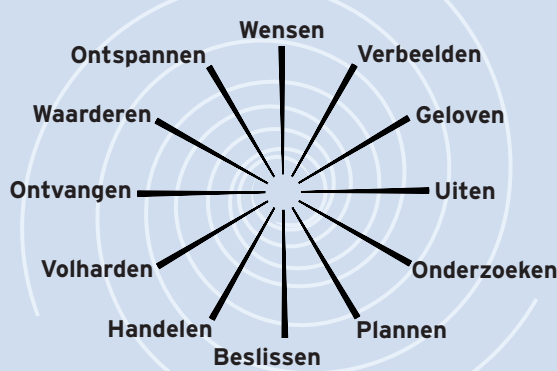
Wij veranderen gedurende ons leven nauwelijks, vindt hij. 'Kijk maar naar oude kennissen die je na twintig jaar weer tegenkomt. Zij kunnen zelf wel vinden dat er van

appels voortbrengt. 'De appelboom heeft zeker niet negatief gedacht', zegt Knoope doodserieus. Waarmee hij maar wil zeggen dat dingen kunnen mislukken zonder dat wij daar invloed op uit kunnen oefenen.

Zijn advies om creativiteit te bevorderen? Niet naar school gaan,

De creatiespiraal

Het scheppingsproces volgens Knoope

Elke creatie verloopt volgens Marinus Knoope in vier fases, die onderverdeeld zijn in twaalf stappen. Eerst ontstaat een bepaalde wens die wordt gevisualiseerd en vervolgens wordt uitgevoerd door onderzoek en volharding. De laatste fase is het ontvangen van de wens.

alles met ze is gebeurd, maar in wezen zijn ze nog vaak precies hetzelfde.'

Zijn kernboodschap: de mens is al een scheppend schepsel. Alle behoeftigheden voor creativiteit zijn aanwezig, net als een appelboom appels voortbrengt. Maar een appelboom kan nooit peren voortbrengen en zo is het ook bij mensen, hoe hard je sommige zaken ook anders wenst. De bestemming — het DNA — staat van tevoren vast, die moet je alleen nog ontdekken. En er zijn natuurlijk omstandigheden die creativiteit belemmeren, net als vorst er tijdens de bloesemperiode voor kan zorgen dat een appelbomen geen

daar wordt juist alles aan gedaan om het creatief vermogen te vernietigen. Er is te weinig ruimte om je passie en verlangens te ontdekken. Hetzelfde geldt voor het bedrijfsleven, waar 'competentiemanagement' wordt georganiseerd om mensen te laten doen waar ze goed in zijn. 'Maar als ik alleen had gedaan waar ik goed in was, was ik nu accountant', zegt Knoope. 'Je moet niet luisteren naar anderen. Je moet je eigen roeping serieus nemen. Als mensen mij bibberend het podium op zien stappen, denken zij "dat wordt niks" en vervolgens sta ik wel te stralen en zijn ze onder de indruk.'

Goed doorvragen is belangrijk

om erachter te komen wat je drijfveren zijn. Knoope vertelt het verhaal van een piloot. Deze was niet gelukkig in zijn baan, terwijl hij altijd piloot wilde worden. Knoope vroeg waarom dat ooit zijn beroepswens was. 'Omdat ik mensen veilig van A naar B wil brengen', was het antwoord. Nu werkt de piloot als coach. 'Hij had dus alleen niet de goede vorm voor zijn drijfveer gekozen', licht Knoope toe. Hij vertelt even later over de Sociale Dienst in Tilburg, waar mensen wordt gevraagd wat hun passie is om de persoonlijke doelstellingen af te stemmen. Ook succesvolle bedrijven worden vanuit passie geleid. 'Neem Microsoft. Daar willen zij per se mooie systemen ontwikkelen', zegt hij.

Een ander belangrijk punt om je wensen te realiseren is verbindingsen verbreken die niet zinvol zijn. Dat vinden mensen lastig. 'We zijn gehandicapt in het stellen van grenzen', stelt de fysicus. Verder kun je volgens hem leren genieten van teleurstellingen en andere negatieve emoties. Jammer genoeg leren mensen dat ze niet teleurgesteld of boos mogen zijn en onderdrukken vervolgens hun gevoelens. En dat terwijl emoties essentieel zijn voor ontwikkeling. 'Angst is functioneel, alleen moet je er juist mee omgaan. Zo kan een adelaarsjong dat uit het ouderlijk nest wordt gegooid denken: "ik word in de steek gelaten" of "hoera, ik ben vrij".'

haijtema@fd.nl

Doet u mee aan ons onderzoek naar creativiteit? Ga dan naar: www.creativiteitsonderzoek.com

Dossier en creativiteitstesten op www.fd.nl/creativiteit

Dit is het tweede artikel in een serie naar aanleiding van het grote creativiteitsonderzoek. Het eerste verscheen op 6 juli samen met de papieren versie van het onderzoek.

